

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
ARAŞTIRMA VE YENİLİKÇİLİK DİREKTÖRLÜĞÜ

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ

ARAŞTIRMA VE YENİLİKÇİLİK DİREKTÖRLÜĞÜ

AKADEMİK KENDİLEŞME RAPORU

(2025)

ayd@sdu.edu.tr

Araştırma ve Yenilikçilik Direktörlüğü
Süleyman Demirel Üniversitesi Rektörlüğü
32260, Çünür / ISPARTA

0246 211 1014

1. Giriş

Akademik kendileşme, üniversitelerin kendi mezunlarını öğretim üyesi olarak istihdam etmesi olarak tanımlanmaktadır (Gorelova ve Lovakov, 2016). Akademik kendileşme, öğretim üyelerinin herhangi bir dereceden (lisans, yüksek lisans veya doktora) mezuniyetinin görev yaptığı üniversite ile aynı olması olarak değerlendirilebilmekle birlikte genellikle akademik kendileşme, öğretim üyelerinin doktora derecelerini aldıkları üniversitede istihdam edilmeleri olarak tanımlanmaktadır (Blau, 1994).

Bu raporda Süleyman Demirel Üniversitesi'nin (SDÜ) akademik kendileşme durumunu analiz edebilmek için öğretim üyelerinin lisans, yüksek lisans, doktora (tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlilik dahil olmak üzere) derecelerini aldıkları üniversiteler incelenmiştir. Literatürde tanımlanmış olan akademik kendileşme türlerine göre gruplandırma yapılarak SDÜ'nün akademik kendileşme kategorileri ve oranları sunulmuştur.

Raporda, SDÜ'nün 1104 öğretim üyesinin %45,47'sinin doktora derecesini SDÜ'den aldığı görülmektedir.

2. SDÜ Öğretim Üyelerinin Doktora Mezuniyetlerine Genel Bakış

Süleyman Demirel Üniversitesi'nde toplam 1104 öğretim üyesi kadrolu olarak görev yapmaktadır. Öğretim üyelerinin doktora derecesini aldıkları üniversitelere göre dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur.

SDÜ'de görev yapan 1104 Öğretim Üyesi arasından 502 (%45,47) Öğretim Üyesinin doktora derecesini SDÜ'den aldığı görülmektedir. Doktora derecesini SDÜ'den alan öğretim üyelerinin ünvanlarına göre dağılımı Doktor Öğretim Üyesi (201), Doçent (137), Profesör (164) şeklindedir. Öğretim Üyelerinin SDÜ'den sonra en fazla doktora mezunu oldukları üniversiteler; Yurtdışı, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bakanlığı, Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ege Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi'dir. Öğretim Üyelerinin doktora derecesi aldığı üniversitelere göre dağılımı (mezuniyet bilgisi bulunmayanlar hariç olmak üzere) Tablo 1'de sunulmuştur. Doktora derecesini SDÜ'den alan öğretim üyelerinin görev yaptıkları birimlere göre dağılımı Şekil 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: SDÜ Öğretim Üyelerinin Doktora Mezunu oldukları üniversitelere göre dağılımları

*	Üniversiteler	Mezun Sayısı	*	Üniversiteler	Mezun Sayısı
1	Süleyman Demirel Üniversitesi	502	23	Çukurova Üniversitesi	6
2	Yurtdışı	51	24	Karadeniz Teknik Üniversitesi	6
3	Ankara Üniversitesi	50	25	Pamukkale Üniversitesi	6
4	Sağlık Bakanlığı	44	26	Afyon Kocatepe Üniversitesi	4
5	Gazi Üniversitesi	41	27	Uludağ Üniversitesi	4
6	Hacettepe Üniversitesi	38	28	İnönü Üniversitesi	4
7	Akdeniz Üniversitesi	32	29	Necmettin Erbakan Üniversitesi	4
8	Selçuk Üniversitesi	28	30	Dumlupınar Üniversitesi	4
9	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	27	31	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	4
10	Ege Üniversitesi	25	32	On Dokuz Mayıs Üniversitesi	3
11	İstanbul Üniversitesi	23	33	Fırat Üniversitesi	3
12	Marmara Üniversitesi	23	34	Kırıkkale Üniversitesi	3
13	Dokuz Eylül Üniversitesi	21	35	Manisa Celal Bayar Üniversitesi	3
14	Yıldız Teknik Üniversitesi	13	36	Sağlık Bilimleri Üniversitesi	3
15	İstanbul Teknik Üniversitesi	12	37	Cumhuriyet Üniversitesi	2
16	Anadolu Üniversitesi	12	38	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	2
17	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	10	39	Gaziantep Üniversitesi	2
18	Atatürk Üniversitesi	10	40	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	2
19	Erciyes Üniversitesi	10	41	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	2
20	Sakarya Üniversitesi	8	42	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	2
21	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	7	43	Adnan Menderes Üniversitesi	2
22	Manisa Celal Bayar Üniversitesi	7	44	On Sekiz Mart Üniversitesi	2

3. SDÜ Akademik Kendileşme Değerleri

Akademik kendileşmeye ilişkin, öğretim üyelerinin doktora derecesini aldıkları üniversitelerde görev yapma oranının yanı sıra lisans, yüksek lisans ve doktora derecelerinin her üçünün veya bu derecelerden herhangi ikisinin görev yapılan üniversitelerden alınması da göz önünde bulundurulmaktadır. Tablo 2, Türkiye’de akademik kendileşmeye ilişkin göstergelere göre devlet, vakıf ve toplam bütün üniversitelere göre dağılımları ve SDÜ’nün karşılaştırmasını içermektedir.

Akademik kendileşme oranları incelendiğinde, Tablo 2’ye göre SDÜ öğretim üyelerinin %15,94’ü lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimlerinin her üçünü de SDÜ’de tamamlamıştır. Türkiye geneline bakıldığında bu oran % 19,05, devlet üniversiteleri özelinde ise %22,46 olarak belirlenmiştir. Bu değerler incelendiğinde SDÜ’nün akademik kendileşme oranının Türkiye ortalamasından daha düşük olduğu görülmektedir.

Doktora derecesini SDÜ’den alan öğretim üyesi oranı ise %45,47 olarak hesaplanmıştır. Yine Türkiye ortalaması %35,18, devlet üniversitelerinin ortalamasının ise %41,48 olduğu değerlendirildiğinde SDÜ’nün akademik kendileşme oranının Türkiye ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 2’de akademik kendileşme oranları hesaplanırken her bir öğretim üyesi yalnız bir kategoride yer almıştır. Bu durum dikkate alındığında, aynı personelin farklı gruplarda tekrar değerlendirilmediği bilinmelidir. Öğretim üyelerinin birden fazla kategoride yer alabileceği değerlendirildiğinde Türkiye genelinde doktora derecesini kadrosunun bulunduğu üniversitede alan öğretim üyelerinin oranı ortalama %54,23 iken (doktora derecesi ile görev kadrosu aynı üniversite olanların oranı + lisans, yüksek lisans ve doktora derecelerinin her üçü ile görev kadrosu aynı üniversite olanların oranı) bu oran devlet üniversiteleri özelinde ortalama oran %63,94 değerine kadar yükselmektedir. SDÜ’de ise bu oran %61,41 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 2. Türkiye’deki Üniversitelerde Akademik Kendileşme Sayıları ve Oranları (Karadağ ve Ciftci, 2022) ile SDÜ Karşılaştırması

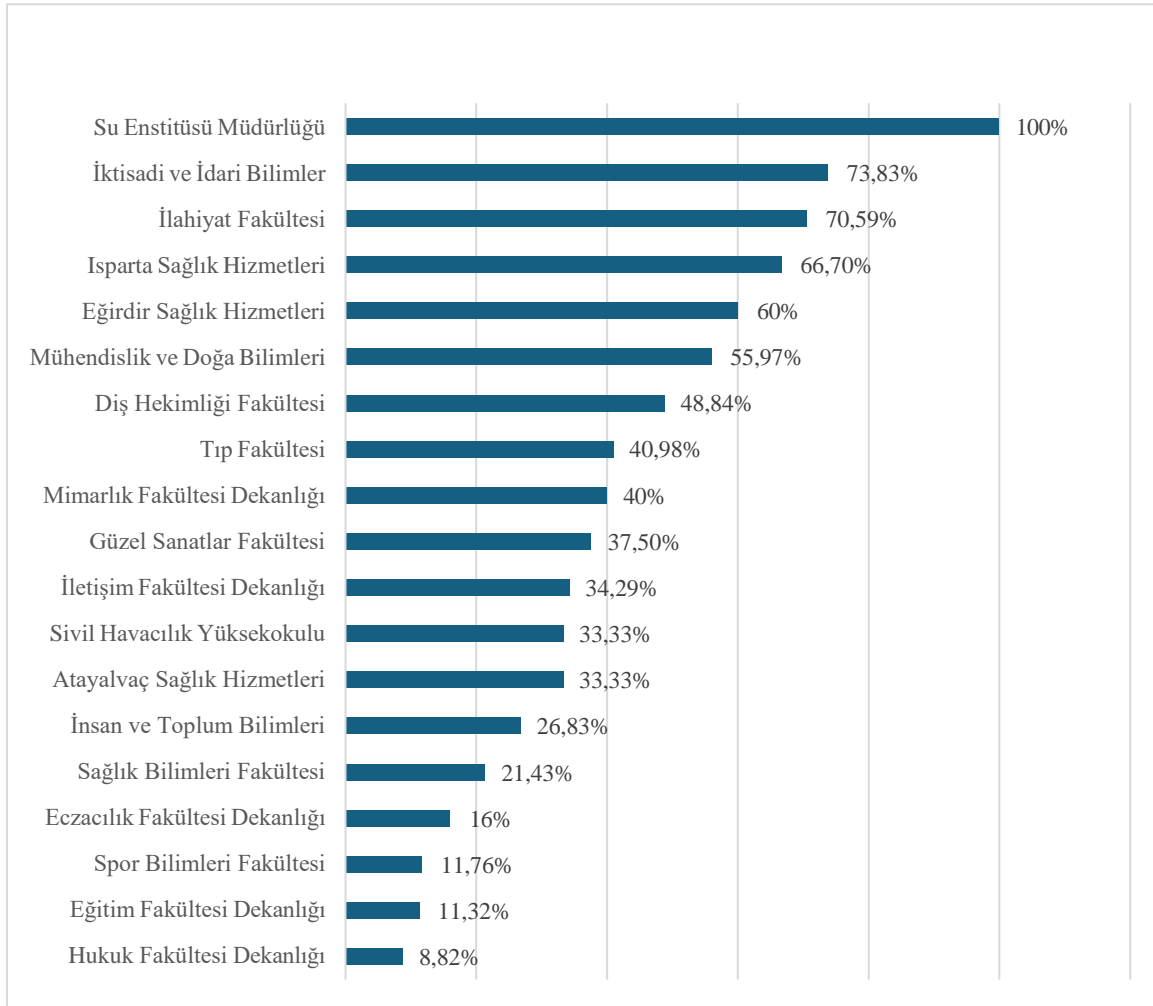
Akademik Kendileşme Türü	Üniversite Türü	Akademik Kendileşme	Oran	Akademik Kendileşme Dışı	Oran	Toplam	Oran
Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora Derecelerinin Her Üçü ile Görev Kadrosu Aynı Üniversite	Devlet Ü.	16452	%22,46	56796	%77,54	73248	%100
	Vakıf Ü.	347	%2.33	14567	%97.67	14914	%100
	Toplam	16799	%19.05	71363	%80.95	88162	%100
	SDÜ	176	%15.94	928	%84.06	1104	%100
Doktora Derecesi ile Görev Kadrosu Aynı Üniversitede	Devlet Ü.	30383	%41.48	42865	%58.52	73248	%100
	Vakıf Ü.	628	%4.21	14286	%95.79	14914	%100
	Toplam	31011	%35.18	57151	%64.82	88162	%100
	SDÜ	502	%45.47	602	%54.53	602	%100
Lisans ve Lisansüstü Derecesinden En Az Biri ile Görev Kadrosu Aynı Üniversitede	Devlet Ü.	40191	%54.87	33057	%45.13	73248	%100
	Vakıf Ü.	965	%6.47	13949	%93.53	14914	%100
	Toplam	41156	%46.68	47006	%53.32	88162	%100
	SDÜ	247	%22.37	857	%77.63	1104	%100

4. Doktora Derecesine Göre SDÜ’de Birimlerin Akademik Kendileşme Analizi

Doktora derecesini SDÜ’den alan öğretim üyelerinin görev yaptıkları birimlere göre dağılımında %30 pay ile Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi Dekanlığı ilk sırada yer almaktadır. Sırayı %22 pay ile İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanlığı ve %17 pay ile Tıp Fakültesi Dekanlığı takip etmektedir. Birimlerde görev yapan öğretim üyesi sayısına göre SDÜ doktora mezunu öğretim üyelerinin oransal dağılımı Şekil 2’de sunulmuştur.

Birimlerdeki toplam öğretim üyeleri içinde doktora derecesini SDÜ'den alan öğretim üyelerinin oranı incelendiğinden en yüksek oranların Su Enstitüsü Müdürlüğü (%100) ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (%73,83) olduğu görülmektedir. Daha sonra İlahiyat Fakültesi Dekanlığı (%70,59), Isparta Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu (%66,70), Eğirdir Sağlık Hizmetleri (%60), Mühendislik Ve Doğa Bilimleri Fakültesi Dekanlığı (%55,97) birimlerinin toplam öğretim üyesi içerisinde doktora derecesini SDÜ'den alan öğretim üyesi paylarının yüksek olduğu görülmektedir.

Şekil 2: Doktora Derecesini SDÜ'den Alan Öğretim Üyelerinin Görev Yaptıkları Birimlerdeki Toplam Öğretim Üyelerine Oranı

5. Sonuç

Akademik kendileşme, üniversitelerin araştırma ve yayın performansı, akademik hareketlilik ve çeşitlilik gibi birçok farklı konu üzerindeki etkisi ve oluşturabileceği olumlu ve olumsuz sonuçlar ile önemli bir tartışma konusunu oluşturmaktadır. Birçok köklü ve prestijli üniversite kendi mezunlarının en iyi mezunlardan olduğu görüşüyle ve kurum kültürüne aşına olmalarının ve uyum sağlama sürecinin dışardan gelecek kişilerinkinden daha kısa olması beklentisiyle kendi mezunlarını istihdam etmeyi tercih edebilmektedir. Üniversitelerin kendi mezunlarını işe almaları zaman ve enerjiden tasarruf sağlayacağı gibi finansal olarak da daha etkin olabilmektedir. Ayrıca coğrafi konum olarak daha uzak veya dezavantajlı bölgelerde yer alan üniversitelerin öğretim üyesi aday havuzu daha kısıtlı kalabilmekte ve bu durum kendi mezunlarını istihdam etme eğilimlerini artırmaktadır (Balyer ve Bakay, 2022). Ancak farklı üniversitelerden mezun adayların üniversitelerde istihdam edilmesi, çeşitliliğin artırılması, yeni ve farklı bakış açılarının gelişmesini sağlamada önemli bir yer teşkil eder. Bu nedenle, akademik kendileşmenin yüksek seviyelerde olmasının üniversitelerin araştırma başarısını negatif etkilediği tartışılmaktadır. Akademik kendileşmenin, bilimsel yaratıcılık, bilimsel üretimi köreltmesinin yanı sıra bilgi paylaşımını ve fakülte üyelerinin akademik hareketliliğini azalttığı ileri sürülmüştür (Morichika ve Shibayama, 2015). Bunun yanı sıra bazı araştırmalar, akademik kendileşme yoluyla istihdam edilen öğretim üyelerinin h-endeks oranlarının bu yolla istihdam edilmeyen, farklı üniversitelerden istihdam edilen öğretim üyelerine göre daha düşük olduğuna işaret etmektedir (İnanç ve Tuncer, 2011). Bütün bu koşullar değerlendirildiğinde, akademik kendileşmenin üniversitelerde dikkatle takip edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Süleyman Demirel Üniversitesi'nde 1104 öğretim üyesi görev yapmaktadır. Değerlendirmeler, lisans, yüksek lisans ve doktora derecelerinin her üçünü de SDÜ'den alan öğretim üyelerinin oranının %15,94 doktora derecesini SDÜ'den alan öğretim üyelerinin oranının %45,47 olduğunu göstermiştir. Karadağ ve Çiftçi'nin 2023 yılında Türkiye genelinde bütün üniversitelerle yürüttüğü akademik kendileşme çalışmasının sonuçlarıyla kıyaslandığında Türkiye genelinde doktora derecesini kadrosunun bulunduğu üniversitede alan öğretim üyelerinin oranı ortalama %54.23 iken (doktora derecesi ile görev kadrosu aynı üniversite olanların oranı + lisans, yüksek lisans ve doktora derecelerinin her üçü ile görev kadrosu aynı üniversite olanların oranı) bu oran devlet üniversiteleri özelinde ortalama oran %63.94 değerine kadar yükselmektedir. SDÜ'de ise bu oran %61,41 olarak gerçekleşmiştir.

Kaynakça

- Balyer, A. ve Bakay, M. E. (2022). Academic inbreeding: A risk or benefit for universities? *Journal of Education and Learning*, 22(1), 147-158
- Blau, P. M. (1994). *The organization of academic work*. New York: John Wiley & Sons.
- Gorelova, O., & Lovakov, A. (2016). Academic inbreeding and research productivity of Russian faculty members. *Tertiary Education and Management*, 22(2), 149–170.
- İnanç, Ö., & Tuncer, O. (2011). The effects of academic inbreeding on scientific effectiveness. *Scientometrics*, 88, 885–898
- Karadag, E., & Ciftci, S. K. (2022). Deepening the effects of the academic inbreeding: Its impact on individual and institutional research productivity. *Research in Higher Education*, 63(6), 1015-1036.
- Morichika, N., & Shibayama, S. (2015). Impact of inbreeding on scientific productivity: A case study of a Japanese university department. *Research Evaluation*, 24, 146–157